

češke. To obliko imajo tudi Lužičani in Poljaki (Słowian, slowiański), izpremenjeno le po pravih svoje izgovarjave.

Knez Svjatopolk Mirskij,
bivši ruski notranji minister.

Maksima Gorkega štiridejanska drama „Dačniki“ (Letoviščniki) je bila pred kratkim na ruskih odrih prvokrat uprizorjena. Z največjo nestrpnostjo je občinstvo pričakovalo te uprizoritve, bilo pa je po predstavi zelo presenečeno in razočarano, dasi je izborna osebje najboljše sedanje ruske rediteljke in igravke V. F. Komisarževske vse storilo, da s pomočjo izbornega igranja drama uspe. V „Dačnikih“ že ni več tiste moči, ki se je pokazala v dramah „Meščani“ in „Na dnu“. Niti prva niti druga igra nima sicer silnih prizorov, vendar pa zakriva v prvi

S. J. Witte,
ruski finančni minister.

dobra karakteristika, v drugi pa drznost ter zanimivost značajev pomanjkanje dejanja. V „Dačnikih“ ni nobenega zapletka, toda primanjkuje tudi zanimivih oseb in značajev, dejanje pa je razvlečeno še bolj kot v prejšnjih delih Gorkega. V „Meščanih“ je bila

enota rodbine, ki je vezala dejanje, v drami „Na dnu“ je bila enota prostora z enotnimi interesi, ki so vezali vse te ljudi, da se je drama vsaj nekako razvijala. Toda v „Dačnikih“ ni nikjer nič takega, mogli bi biti napisani tudi v 20 in 30 dejanjih, in vedno bi se isto ponavljalo. Od dram Čehova, ki se odlikujejo po mogočnem učinku dejanja, se ločijo drame Gorkega vsled svoje raztegnjenosti. V tem oziru so nekaj novega in poizkušajo prenesti v gledišče vsakdanje življenje s svojimi vsakdanjimi dogodki, kateri se ponavljajo brez dviganja in spuščanja zastora 365krat na leto.

Poljski zgodovinar Ferdinand Hoesick je ravnokar izdal večjo historijsko monografijo „Julian Klacsko, njegovo življenje in delovanje“. Poljski revolucionar je tu popisan na dolgo in široko in pred bravčevimi očmi vzraste cela družba poljskih zarotnikov z vseh koncev Poljskega. O mnogih osebah in dogodkih izvemo tukaj marsikaj, kar je bilo do-

Veliki knez Sergij,
umorjen dne 8 febr. t. l. v Moskvi.

sedaj neznano. Zanimiv je opis teh upornikov poljskih iz l. 1830. Nekatere otroške, sanjave duše so se začele bojevati za razkosano domovino s praznimi rokami, brez organizacije, s srcem polnim samega navdušenja. Zanimiv je shod upornikov v Poznanju iz l. 1831. Ko so prebrali oklic na narod, poln gromovitih fraz, so začeli nekateri udeleženci jokati in zdihovati. Ravno so prelivali najslajše solze za domovino, ko odpre eden izmed članov odbora nenadoma vrata in pripelje vitkega, temnolasega mladeniča z jetično rdečico na obrazu, z lepimi potezami, toda suhega in shujšanega. In začel mu je predstavljati vse po vrsti, nato pa je slavnostno postavil prišleca v sredo in izpregovoril: „Słowacki, pesnik.“ Ime Słowackega tedaj še ni bilo tako znano, da bi bilo kaj posebno učinkovalo na družbo. Toda prišlec je bil sprejet, vso stvar so mu razložili od začetka, na oklic na narod pa so prejšnji oponenti zopet odgovarjali z odkritosrčnimi solzami in ubranim sto-

kanjem. Nato je Słowacki vstal, prekrizal roke na prsih in izpregovoril z vzvišenim glasom: „Kaj pa vi mislite? Vam se zdi, da je danes treba kakor prej topov, polkov, častnikov? A jaz vam pravim, da je danes prišel čas svete anarhije.“ Hotel je še dalje govoriti, toda Stefanski, eden izmed članov iz odbora, je, zaslišavši besede „sveta anarhija“, padel v navdušenju pred noge Słowackemu in klical: „Učenik, učenik, ti si izpregovoril veliko besedo.“ Słowacki pa je, ustavljen sredi govora in sam močno ginjen vsled lastnih besed, sedel in ni izpregovoril več besedice. Shod se je končal z neredno, „sveto anarhijo“. V resnici se zdi, kakor bi se vleklo izgovorjeno geslo Słowackega skozi celo zgodovino poljsko (in morebiti tudi drugih slovanskih narodov) od začetka pa do danes. Slovanom ni bilo nikdar tega treba, kar so rabili drugi narodi; zadovoljevali so se vedno s „sveto anarhijo“. Zato pa se jim tudi tako godi povsod!

Rusija v težavah.

Težka preizkušnja je zadela rusko carstvo. Na bojišču si ne more Rusija priboriti nobenega uspeha v kljub vedno novim žrtvam. Tudi Japonska od padca Port Arturja sem ni dosegla na bojišču še ničesa, kajti obe armadi sta zakopani v zemljo in zavarovani z vsemi mogočimi sredstvi. Le po malem porivata oba vojskovodja svoje čete sem ali tje, a nobeden se ne upa iz svojih zakopov. Morda to zimo sploh ne pride do odločilne bitke.

General Grippenberga je pač Japonce napadel z večjim oddelkom pri Sandepu, a ta napad se je ponesrečil. Storil je to proti volji vrhovnega poveljnika Kuropatkina, je zapustil bojišče in se vrnil brez časti domov.

Vladivostok se pripravlja na obleganje. Šole so zaprte, žene z otroci so ga večinoma zapustile. Mesto je polno vojaštva in čaka japonskega napada. Admiral Kamimura pa je šel nasproti Roždestvenskemu, da mu zastavi pot.

A hujše je še doma. Že zadnjič smo omenili izrednega dogodka, ki je prestrašil ves svet kot napoved novih zločinov. Na praznik Sv. treh Kraljev, ko pred Zimsko palačo vsako leto car prisostvuje slovesnemu blagoslavljanju vode, ki se vrši na ledeni Nevi, ravno ob najsvečanejšem trenutku, ko metropolit povese križ skozi led v vodo, so zopet letos ustrelili v pozdrav na nasprotnem bregu postavljeni topovi. A topot niso bili vsi slepo basani. Eden je bil nabit s kartečami in — namerjen na carja. Kroglice sicer niso zadele carja, pač pa več drugih ranile. To je bil začetek nemirov. Kmalu za tem se oglase velike mase delavstva, ki hočejo biti sprejete od carja in zahtevajo, da jim da ustavo in ljudsko zastopstvo. Carja pa ni v Zimski palači, umaknil se je v Carsko selo. Vojaštvo pride, množica se ne umakne, In na-

stane boj po ulicah, v katerem postreljajo in ranijo vojaki mnogo tisoč ljudi. Stavke in nemiri trajajo še vedno. Gotovo imajo pri tem svojo roko vmes tuji, zlasti angleški vplivi, ki hočejo Rusijo oslabiliti. Car se bo najbrže še dolgo branil, preden dovoli ustavo.

A skrivna roka zločinskih zarotnikov, ki je zaprsegla, da uniči vso carsko rodbino, je dne 7. febr. zopet iznenadila svet s strašnim grozodejstvom. V Moskvi je vladal kot guverner carjev stric, veliki knez Sergij, sin carja Aleksandra II. Osvoboditelja. Njegov oče je umrl, ubit od bombe, ko se je peljal skozi Petrograd l. 1881. In ista usoda je zadela sina. Ko se je peljal iz Kremlja v mesto, vrže neznan zarotnik v voz bombo, ki raztrga velikega kneza na kosce. S takimi sredstvi izkušajo prestrašiti carja, da bi se vdal pritisku agitacije za nove državne oblike. Nesrečna Rusija, ali je to začetek še hujših zmed?

Knez Svjatopolk Mirskij in Sergej Juljevič Witte (str. 190.), sta dva mnogoimenovana ruska državnik. Witte je uredil ruske finance in je pridobil Francoze, da so velike kapitalije investirali na Ruskem. Odtod francoska prijaznost do Rusov. Svjatopolk Mirskij je pa kot voditelj ministrstva za notranje stvari izkušal carja pridobiti za bolj svobodno državno obliko. Izdelal je tudi že načrt ustave, a ko ga car ni sprejel, je odstopil. Ni pa izključeno, da zopet ne pride na krmilo.

Sami-bej, turški pisatelj. Pred nekoliko meseci je umrl Albanec Sami-bej Frašeri. Bil je leksikograf in publicist. Zapustil je avtobiografijo, v kateri piše, da je bil rojen l. 1850. v Albaniji v vasi Frašer. Že v zgodnji mladosti je izgubil starše. Ljudsko šolo je končal v rodni vasi, potem je šel v Janino, kjer je preživel sedem let v neki grški šoli. Delavni in inteligentni Sami-bej je govoril dobro arabski, perzijski, grški, italijanski in francoski jezik. Zato so mu izročili važno službo v Tarabulizu in v Carigradu. Umrl je kot glavni tajnik vojne komisije v Ildizu. Ob prostem času je pisal članke za turške liste, prevajal je iz francoskega na turško in je osnoval tudi list „Sabah“, ki ga je pa izdajal samo eno leto. Glavna njegova dela, ki mu bodo krasila ime, so: turško-francoski in francosko-turški besednjak, ki je doživel že več izdaj, ter turški besednjak za geografijo in zgodovino z naslovom: „Kamus-ul-Alam“ To je ogromno delo, obstoječe iz šestih zvezkov velikega formata s pet tisoč stranmi. Pri sestavljanju tega dela je rabil, kakor sam piše, dela osemdeseterih arabskih pisateljev, deseterih francoskih in enega grškega. — Ko so Turki prelivali krv v Armeniji, je napisal članek za „Temps“, ki je vzbudil senzacijo v turških krogih, in dasi se je podpisal s polnim imenom, je vendar ostal živ in je delal še nadalje mirno in svobodno.

